

Retning og veivalg for norsk medisinsk forskning

Det er bred enighet, både i politiske og faglige kretser, om at norsk forskning må styrkes. Uenigheten oppstår i diskusjonen omkring rammer og strategier.

Nettopp dette var temaet under årsmøtet i Foreningen for leger i vitenskapelige stillinger (LVS). Ikke minst derfor var innledningsforedraget fra finansminister Per-Kristian Foss imøtesett med en viss forventning. Med utgangspunkt i forskningsmeldingen (1), la han frem prinsippene for regjeringens prioriteringer.

– Kunnskap og dermed forskning, er fremtidsrettet næringspolitikk, sa Per-Kristian Foss. Foto Kristin N. Eggen

– Utgangspunktet, sa Foss, er at vi har et godt, økonomisk grunnlag å bygge videre på. Økonomien vokser, eksporten øker, arbeidsledigheten og antall konkurser går ned. Men hvordan skal vi så sikre dette for fremtiden? Som et lite land i nord står vi overfor nye utfordringer. Industrien flytter i stadig større grad ut av landet, og vi er nødt til å tenke nytt også når det gjelder verdiskaping. Her mener jeg at forskningen kommer inn som en viktig faktor. Vi må prioritere bredde gjennom grunnforskning med særlig vekt på realfag og kvalitet, men også styrke forskningsbasert nyskaping innen områder som energi og miljø, havforskning og helse, mente Foss.

I tråd med forskningsmeldingen og Høyres partiprogram la han vekt på en sterkere kobling mellom utdanning, forskning og arbeidsliv. – Vi har en målsetting om at 3 % av bruttonasjonalprodukt (BNP) går til forskning. Av dette bør 1 % komme fra offentlige kilder. Forskningsfondet bør økes til 50 milliarder i 2006. Det er i næringslivets og det offentliges interesse å styrke dette, sa han.

– Koblingen mellom næringsliv og medisinsk forskning har dårlige kår i Norge, sa Ole M. Sejersted, prodekan for forskning ved Universitetet i Oslo. Man må arbeide for å fremme utvikling av nye virksomheter, og det offentlige må inn med såkorn. Mye medisinsk forskning vil uvegerlig føre til større omkostninger for helsevesenet. Men dette må vi kunne leve med, skal vi oppfylle intensjonen som ligger i forskningsmeldingen, mente Seiersted.

Kappe land

Som Eivind Hiis Hauge, rektor ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) i Trondheim, pekte på i sitt innlegg, er verden i endring, både nasjonalt og internasjonalt. – Skal Norge kunne hevde seg på det internasjonale forsknings- og utdanningsmarkedet, må vi se oss selv i et globalt perspektiv, mente Hauge. – Vi er nødt til å utnytte de tverrfaglige mulighetene, og bygge gjennomtenkte strukturer for forskning. I stedet for å kappe land regionalt, må vi satse på slagkraftige landslag. Det er stor enighet om at universitetene må bygge ned faggrensene, og åpne for innsyn i hverandres prosjekt slik at vi unngår parallellforskning, sa han.

Kåre Rommetveit, universitetsdirektør i Bergen, spurte retorisk: – Hva vil vi? Vil vi delta i internasjonal forskning, eller skal vi fokusere på regionale utdanningsinstitusjoner? Svaret er ja takk, begge deler. Vi må sørge for å satse på grunnforskning. Uten bredde, ikke noe grunnlag for sterke topper. Dessuten: Skal vi komme videre, må vi sørge for samarbeid på tvers av tradisjonelle faggrensene. Samarbeidet mellom Haukeland Universitetssjukehus og medisinsk fakultet ved universitetet kan tjene som eksempel. – Vi har slått sammen flere forskningsenheter, og ser at klinikken som har kontakt med pasientene kan stille forskerne de gode spørsmålene, sa Rommetveit.

Også prorektor ved Universitetet i Oslo, Anne-Brit Kolstø, er opptatt av å tenke helhet snarere enn detalj. Oslo har som landets største universitet, et særlig ansvar for å være drahjelp for resten av landet. – Skal vi få til det, må vi legge større vekt på forskningsskoler og tematisk organisering, samt stimulere til kreativitet og nyskaping. Dette stiller ikke minst krav til instituttledelsen, som i sterkere grad må ha erfaring og kompetanse i styring, sa Kolstø.

Det ubrukelige elfenbenstårnet

Også Jarle Aarbakke, rektor ved Universitetet i Tromsø legger stor vekt på nettverksbygging. Han viste til de gode erfaringene med prosjektet FUGE (funksjonell genomforskning). – Her ser vi hvordan det oppstår en lojalitet og en reell arbeidsfordeling. Det er dette som er mitt hovedargument. – Vi i institusjonene utover strategisk forskningspolitikk, men vi møtes med motstand fra autonome fagmiljøer styrt etter Norsk forskningsråd. Det er et viktig strategivalg vi står overfor. Skal vi fortsette å satse på de ensomme forskerne i elfenbenstårnene sine, eller skal vi gi incentiver til landslagsbygging? Jeg heller definitivt til det siste, sa Aarbakke.

– For å få til den satsingen vi snakker om, må noen se spennvidden og sørge for at forskningen har mål og mening. Vi kan ikke la enkeltforskere sitte på hver sin tue. Instituttledelsen må gripe tømmene, mente Rune Nilsen, prorektor ved Universitetet i Bergen. Skal vi hevde oss i den stadig sterkere internasjonale konkurransen, er vi nødt til å forske med mål og mening. Noen må ha oversikten, noen må lede. Instituttledelsen må styrkes så den kan ta ansvaret for samhandling på tvers av både fag, universitet og land. Forskning må ledes, var Nilsens kontante konklusjon.

Ikke tale om

Christian A. Drevon, professor og forsker ved Universitetet i Oslo kunne ikke annet enn si seg dypt uenig. – Jeg har forsket i 30 år. Hvorfor skal jeg styres? Vi er overstyrt nok som det er, hver bidige artikkel blir endevendt av en rekke referees. Nei, gi oss heller runde, prosjektallokerte summer i stedet for slik det er nå. Det blir halvherjet hvis man må sende ut et utall søknader histen og pisten for å få noen skarve kroner til et prosjekt, sa Drevon.

Diskusjonen etterpå viste seg oppklarende. – Vi var alle enige om at detaljstyring er i strid med akademisk frihet, mens en sterk og god faglig ledelse som den Drevon har nytt godt av, viser nettopp betydningen av oversikt og målrettethet, utdypet Rune Nilsen.

Kristin N. Eggen
kristin@scribo.as
Scribo.as

Litteratur

1. St.meld. nr. 20 (2004–2005) Vilje til forskning. <http://odin.dep.no/ufd/norsk/dok/regpubl/stmeld/045001-040014/dok-bn.html>

Nytt styre

Anna Midelfart (NTNU) er valgt til ny leder i LVS. De øvrige er Helge Bjørnstad Pettersen, NTNU, Kaare M. Gautvik, UiO, Amund Gulsvik, UiB og Kirsti Ytrehus, UiTø.

Anna Midelfart